بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İSLAM KAHRAMANLARI

SERİ 1

HZ. HAMZA B. ABDÜLMUTTALİB

Kur'an ve Sahih Hadislere Göre Allah'ın Arslanı ve Şehitlerin Efendisi

مِّنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا۟ مَا عَٰهَدُوا۟ ٱللَّهَ عَلَيْهِ ۖ فَمِنْهُم مَّن قَضَىٰ نَحْبَهُۥ وَمِنْهُم مَّن يَنتَظِرُ ۖ وَمَا بَدَّلُوا۟ تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾

"İnananlardan, Allah'a verdiği ahdi yerine getiren adamlar vardır. Kimi, bu uğurda canını vermiş, kimi de beklemektedir. Ahdlerini hiç değiştirmemişlerdir."

Ahzâb Sûresi 33:23

HJ CHE ALİM HJ CHE HARON

quranscience.my | facebook.com/QuranScienceMY

Ücretsiz dijital sürümü okumak için okutun: quranscience.my

© 2026 M / 1448 H quranscience.my — ücretsiz kitap. Satılamaz.

TEŞEKKÜR

Müminlerin arasından şehitler seçen ve onları Rableri katında rızıklanan diriler kılan Allah'a hamd olsun. Efendimiz Peygamberimiz Muhammed'e ﷺ, onun âline ve ashabına — özellikle amcası Hamza b. Abdülmuttalib'e رضى الله عنه — salât ve selâm olsun.

Bu kitap özellikle sevgili eşime ithaf edilmiştir,

ZAHARAH MOHD LATİF;

sevgili çocuklarıma,

MUHAMMAD HAFİZ, NOOR HAZWANİ, ABDUL HAKİM, NOOR HİDAYAH, NOR AQİLA ve **NOR ATİQAH**;

ve damatlarımla gelinlerime,

FAZİLAH, MALEK, HANİN, FAİRİZAL ve **FİRWAN**.

İslam Kahramanları'nın bu ilk kitabı, Hamza b. Abdülmuttalib'in رضى الله عنه hayatını anlatır:

Resûlullah'ın ﷺ süt kardeşi ve amcası, Mekke'de onun koruyucusu, ilk sancağın taşıyıcısı, Bedir'in kahramanı ve Uhud'da şehitlerin efendisi. Allah bu ilmi faydalı ilimlerden — 'ilmun yuntefe'u bih — eylesin.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BU E-KİTABIN KAPAĞI HAKKINDA

Bu e-kitabın kapağında hiçbir insan veya hayvan tasvir edilmemiştir. Kapakta akşamüstü ***Uhud Dağı*** resmedilmiştir: koyulaşan mavi bir gökyüzü ve ufukta altın bir ışık.

Resmin ortasında küçük bir tepenin eteğinde ***taş duvarla çevrili bir mezarlık*** yer alır. Bu, Hamza'nın رضى الله عنه ve şehitlerin defnedildiği Uhud Şehitliği'ni temsil eder; okçular tepesi Ayneyn'in yakınındadır.

Ön planda büyük bir kayanın üzerinde ***bir kılıç*** ve ***beyaz bir bez*** durmaktadır. Kılıç, "Allah'ın Arslanı"nın kahramanlığını; beyaz bez ise Hamza'nın bedenini örtmeye yetmeyen kefenini hatırlatır — şehitlerin sadeliğinin ve fedakârlığının sembolü.

Alttaki ***lacivert şerit***, ***ince altın çizgilerle*** çerçevelenmiş olup yazarın adının yer aldığı alandır.

İÇİNDEKİLER

HZ. HAMZA B. ABDÜLMUTTALİB 5
1. HAMZA KİMDİR? 6
2. KUREYŞ'İN AVCISI VE KAHRAMANI 8
3. HAMZA'NIN MÜSLÜMAN OLDUĞU GÜN 9
4. MÜSLÜMAN OLUŞUNUN ETKİSİ 10
5. İLK SANCAK: SÎFÜ'L-BAHR SERİYYESİ 12
6. BEDİR'DE TEKE TEK VURUŞMA 13
7. HZ. ALİ'NİN DEVELERİNİN HİKÂYESİ 16
8. UHUD'DA ALLAH'IN ARSLANI 18
9. VAHŞÎ'NİN MIZRAĞI 20
10. HİND VE HAMZA'NIN NAŞI 23
11. RESÛLULLAH'IN ﷺ GÖZYAŞLARI 25
12. ŞEHİTLERİN EFENDİSİ 29
13. VAHŞÎ, TÖVBE VE MÜSEYLİME 31
14. HAMZA'NIN UHUD'DAKİ KABRİ 33
15. HAMZA'NIN ŞAHSİYETİ 34
16. HAMZA HİKÂYELERİNİN KAYNAKLARI 36
17. HAMZA'NIN HİKÂYESİNDEKİ ŞAHSİYETLER 37
18. HAMZA'NIN HİKÂYESİNDEKİ MEKÂNLAR 38
19. HAMZA'NIN HAYATININ ZAMAN ÇİZELGESİ 39
20. HAMZA HAKKINDA SIK SORULAN SORULAR 40
21. DERSLER VE SONUÇ 42
KAYNAKÇA 43
DESTEK VE BAĞIŞ 44

Renk rehberi: yeşil kutu = Kur'an ayeti; altın kutu = hadis; kahverengi kutu = siyer notu (siyer kitaplarının rivayeti); mavi tablo = karşılaştırma.

HZ. HAMZA B. ABDÜLMUTTALİB

İslam tarihinde, mücadele hikâyeleri anlatıldığında saygıyla anılan isimler vardır. Bunların en öncelerinden ve en büyüklerinden biri ***Hamza b. Abdülmuttalib***'dir رضى الله عنه — Resûlullah'ın ﷺ amcası, süt kardeşi ve ***"Allah'ın Arslanı"*** diye anılan sahâbî.

Hamza yalnızca savaş meydanının kahramanı değildi. Kureyş'in saygın bir büyüğü, güçlü bir avcı ve Mekke'nin en zor günlerinde Resûlullah'ın ﷺ koruyucusuydu. Müslüman oluşu Kureyş'i sarstı. Medine'de ilk sancağı taşıdı, Bedir'de teke tek vuruşmaya çıktı ve Uhud'da şehit düştü. Resûlullah ﷺ onun için daha önce hiç görülmediği kadar üzüldü.

Bu e-kitap ***İslam Kahramanları*** serisinin ilkidir. Hamza'nın رضى الله عنه hayatını önce Kur'an'dan ve sahih hadislerden, sonra güvenilir siyer kitaplarından derler. Her rivayetin kaynağı belirtilir. Sahih olanlar sahih olarak, meşhur ama senedi zayıf olan hikâyeler de dürüstçe açıklanır; böylece okuyucu ikisini ayırt edebilir.

Hamza'nın hikâyesi aynı zamanda insanî bir hikâyedir: imana dönüşen bir öfke, Allah'a boyun eğen bir güç, bir Peygamber'in amcası için duyduğu keder ve katiline bile açık kalan bir tövbe kapısı.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HAMZA KİMDİR?

Tam adı ***Hamza b. Abdülmuttalib b. Hâşim b. Abdümenâf*** el-Kureşî el-Hâşimî'dir. Resûlullah'ın ﷺ dedesi Abdülmuttalib'in oğludur; dolayısıyla Peygamber'in ﷺ amcasıdır. Künyesi ***Ebû Umâre***'dir; Ebû Ya'lâ dendiği de nakledilir.

Annesi Zühreoğullarından ***Hâle bint Vüheyb***'dir. Hâle, Resûlullah'ın ﷺ annesi Âmine bint Vehb'in amcasının kızıdır. Böylece Hamza, Resûlullah'a ﷺ hem baba hem de anne tarafından akrabaydı.

Siyer kitapları Hamza'nın Resûlullah'tan ﷺ ***yaklaşık iki yıl önce*** doğduğunu, bazıları da dört yıl önce doğduğunu söyler. Yaşları birbirine çok yakın olduğu için Mekke'de amca ile yeğenden çok yaşıt iki arkadaş gibi büyüdüler.

SÜT KARDEŞLER

Daha da özel üçüncü bir bağ, ***süt kardeşliğidir***. Hamza'yı da Resûlullah'ı ﷺ da Ebû Leheb'in azatlı cariyesi ***Süveybe*** emzirmişti. Bu yüzden Resûlullah ﷺ Hamza'yı süt kardeşi olarak anmıştır. Delili şu hadistir:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 5100

حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ، حَدَّثَنَا يَحْيَى، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ قِيلَ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم أَلاَ تَزَوَّجُ ابْنَةَ حَمْزَةَ قَالَ " إِنَّهَا ابْنَةُ أَخِي مِنَ الرَّضَاعَةِ ". وَقَالَ بِشْرُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ سَمِعْتُ قَتَادَةَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ زَيْدٍ مِثْلَهُ.

TERCÜME:

İbn Abbâs رضى الله عنهما şöyle dedi: Nebî'ye ﷺ, "Hamza'nın kızıyla evlenmez misin?" denildi. Buyurdu ki: ***"O, benim süt kardeşimin kızıdır."*** Bişr b. Ömer dedi ki: Bize Şu'be haber verdi: Katâde'den işittim: Câbir b. Zeyd'den aynısını işittim.

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Müsedded ← Yahyâ b. Saîd el-Kattân ← Şu'be ← Katâde ← Câbir b. Zeyd ← İbn Abbâs رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'n-Nikâh, Hadis No. 5100.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:5100

Bu hadis, şeriatın süt emmeye ne kadar önem verdiğini gösterir. Hamza'nın kızı, Peygamber'in ﷺ nesep yoluyla amcasının kızı, süt yoluyla da yeğeniydi. Bu yüzden onunla evlenmesi helal değildi; çünkü ***nesep yoluyla haram olan, süt yoluyla da haramdır***.

SİYER NOTU: HAMZA'NIN LAKAPLARI VE KÜNYESİ

Hamza'nın en meşhur lakabı ***Esedullah ve Esedü Resûlih*** — "Allah'ın ve Resûlü'nün Arslanı"dır. Bu lakap Hâkim ve Taberânî'nin naklettiği bazı rivayetlerde geçer; âlimler senetlerini tartışmışlardır, fakat lakap siyer kitaplarında ve sahâbe biyografilerinde yaygın olarak kabul görmüştür.

İkinci lakabı ***Seyyidü'ş-Şühedâ*** — "Şehitlerin Efendisi"dir; 12. bölümde ele alınmıştır.

KAYNAK:
İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ (Hamza'nın biyografisi); İbn Hacer, el-İsâbe fî Temyîzi's-Sahâbe; İbn Abdilberr, el-İstîâb.

ALINACAK DERSLER

Resûlullah ﷺ yalnız büyümedi. Allah onun etrafına, ileride İslam davetini savunacak insanlar yerleştirdi.

Hamza bunlardan biriydi: aynı yaşta, aynı kadından süt emmiş ve aynı aileden. Çocuklukta kurulan bir bağ, sonunda kan bağından daha güçlü bir iman bağına dönüştü.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KUREYŞ'İN AVCISI VE KAHRAMANI

İslam'dan önce Hamza Mekke'de ***güçlü, cesur ve saygın*** biri olarak tanınırdı. Yayıyla çölde avlanmayı severdi. Siyer kitapları onun bir âdetini anlatır: avdan dönünce doğrudan evine gitmez, önce Kâbe'yi tavaf eder, sonra çevresindeki Kureyş meclislerine uğrayıp selam verirdi.

Bu âdet onun Kureyş arasındaki yerini gösterir. Sıradan biri değildi; hacılara su veren önder Abdülmuttalib'in oğluydu. Sözü dinlenir, öfkesinden çekinilirdi.

> **SİYER NOTU: HAMZA VE RESÛLULLAH'IN ﷺ HZ. HATİCE İLE EVLİLİĞİ**
>
> İbn İshâk'ın rivayetine göre Hatice bint Hüveylid رضى الله عنها Resûlullah ﷺ ile evlenme arzusunu bildirince o, bunu amcalarına anlattı. Bunun üzerine ***Hamza b. Abdülmuttalib*** onunla birlikte Huveylid b. Esed'e giderek Hatice'yi istedi.
>
> Bazı rivayetlerde nikâh hutbesini Ebû Tâlib'in okuduğu geçer. İkisi birleştirilebilir: Hamza Resûlullah'a ﷺ eşlik etmiş, ailenin büyüğü olarak Ebû Tâlib de mecliste konuşmuştur.
>
> **KAYNAK:**
> İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye, Resûlullah'ın ﷺ Hatice ile evliliği bölümü.

Câhiliye döneminde Hamza henüz yeğeninin davetine iman etmemişti. Yine de Ebû Leheb ve Ebû Cehil gibi Resûlullah'a ﷺ eziyet eden bir düşman olarak tanınmadı. Siyer kitapları onu, ailesinin onurunu koruyan ve zulmü görmekten hoşlanmayan, gönlü geniş bir adam olarak tasvir eder.

ALINACAK DERSLER

Allah dinini savunacak kimseleri güç ve itibar sahibi insanlar arasından seçer. Hamza'nın İslam'dan önceki nitelikleri — cesareti, gücü, onur duygusu — Müslüman olunca çöpe atılmadı, doğru yola yöneltildi. Resûlullah ﷺ, insanların madenler gibi olduğunu, ***câhiliyede en hayırlı olanlarının, dini anladıklarında İslam'da da en hayırlıları olduğunu*** buyurmuştur (Sahîh-i Buhârî 3493).

HAMZA'NIN MÜSLÜMAN OLDUĞU GÜN

Hamza ***nübüvvetin altıncı yılında*** (yaklaşık 616) Müslüman oldu. O sırada Müslümanlar henüz azdı ve Resûlullah ﷺ Kureyş ileri gelenlerinden sık sık eziyet görüyordu.

SİYER NOTU: EBÛ CEHİL'İN BAŞINDAKİ YAY

İbn İshâk'ın rivayetine göre bir gün Ebû Cehil Safâ tepesinde Resûlullah'ın ﷺ yanından geçti; ona sövdü ve çirkin sözlerle incitti, fakat Resûlullah ﷺ karşılık vermedi. Abdullah b. Cüd'ân'ın bir cariyesi evinden bunların hepsini duydu.

Az sonra Hamza, yayı omzunda avdan döndü. Cariye ona: "Ey Ebû Umâre! Biraz önce yeğenin Muhammed'in Ebü'l-Hakem b. Hişâm'dan neler çektiğini bir görseydin!" dedi ve olanları anlattı.

Hamza öfkelendi. Hiçbir yerde durmadan Mescid-i Harâm'a gitti ve Ebû Cehil'i kavmiyle oturur buldu. Yayıyla Ebû Cehil'in başına vurup onu fena yaraladı ve şöyle dedi: ***"Ben onun dinindeyken ve onun söylediğini söylerken ona sen mi sövüyorsun? Gücün yetiyorsa bana karşılık ver!"***

Mahzûmoğullarından bazı adamlar Ebû Cehil'i savunmak için kalktılar. Fakat Ebû Cehil: "Ebû Umâre'yi bırakın. Vallahi ben onun yeğenine çok çirkin sövdüm" dedi. Hamza İslam'da sebat etti; Kureyş de Resûlullah'ın ﷺ artık güçlü bir koruyucusu olduğunu anladı.

Rivayetin durumu: İbn İshâk bu hikâyeyi Eslemoğullarından adı verilmeyen bir adamdan nakletmiştir; bu yüzden senedi tam bitişik değildir. Sahih hadis derecesine ulaşmaz, fakat hikâye meşhurdur ve siyer âlimleri tarafından Hamza'nın Müslüman oluşunun genel tablosu olarak kabul edilmiştir.

KAYNAK:
İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye, Hamza'nın Müslüman oluşu bölümü; Hâkim, el-Müstedrek; el-Mübârekfûrî, er-Rahîku'l-Mahtûm.

Siyer kitapları ayrıca bu olaydan sonra Hamza'nın tereddüde düştüğünü anlatır. Ebû Cehil'e söylediği sözler öfkeyle ağzından çıkmıştı ve kavminin dinini aceleyle terk etmiş olmaktan endişe etti. Allah'a hakkı göstermesi için dua etti, sonra Resûlullah'a ﷺ geldi. O da ona öğüt verip İslam'ı anlattı; sonunda kalbi huzur buldu ve imanını tam bir kesinlikle ilan etti.

Bu kısım önemlidir. Hamza'nın Müslüman oluşu, yeğenini savunmak için yaşanan bir öfke anından ibaret değildi. Öfke ***kapıydı***; fakat onu İslam'da tutan, düşünüp dinledikten sonra gelen ***kesin inançtı***.

ALINACAK DERSLER

Resûlullah ﷺ Ebû Cehil'in hakaretlerine sabretti ve Allah yardımı beklenmedik bir yerden gönderdi. Allah bazen bir kalbi küçük bir olayla — bir cariyenin sözleriyle — açar; fakat bunun etkisi tarihi değiştirir. Ders de açıktır: heyecan ve duygu bir başlangıç olabilir, fakat sağlam iman ilim ve kesin inanç ister.

MÜSLÜMAN OLUŞUNUN ETKİSİ

Hamza'nın Müslüman oluşunun Mekke'deki davet üzerinde büyük etkisi oldu. İbn İshâk der ki: Hamza Müslüman olunca ***Kureyş, Resûlullah'ın ﷺ güçlendiğini ve korunduğunu anladı***; bu yüzden ona yaptıkları eziyetlerin bir kısmını azalttılar.

Kureyş bunun üzerine taktiğini tehditten tekliflere çevirdi. İbn İshâk'ın rivayetine göre Hamza'nın Müslüman olmasından ve sahâbîlerin çoğalmasından sonra Utbe b. Rebîa gelip, davetinden vazgeçerse Resûlullah'a ﷺ mal, makam ve hükümdarlık teklif etti. O da Fussilet Sûresi'nin başını okuyarak cevap verdi.

Çok geçmeden ***Ömer b. el-Hattâb*** رضى الله عنه da Müslüman oldu. Mekke'nin en çok çekinilen iki adamı artık Resûlullah'ın ﷺ safındaydı. Abdullah b. Mes'ûd رضى الله عنه şöyle dedi: ***"Ömer Müslüman olduğundan beri hep izzetli olduk"*** (Sahîh-i Buhârî 3684). Bu izzet Hamza ile başladı, Ömer ile güçlendi.

EBÛ TÂLİB MAHALLESİNDE HÂŞİMOĞULLARIYLA BİRLİKTE

Kureyş, Hâşimoğulları ile Muttaliboğullarını yaklaşık üç yıl boyunca Şi'b-i Ebî Tâlib'de boykot ettiğinde Hamza da orada Resûlullah'ın ﷺ yanındaydı. Aynı açlığı ve sıkıntıyı tattı, yeğenini yalnız bırakmadı.

HİCRET VE ZEYD B. HÂRİSE İLE KARDEŞLİK

Hamza, Resûlullah'tan ﷺ önce Medine'ye hicret etti. Medine'de Peygamber ﷺ Muhâcirlerle Ensâr'ı — ve Muhâcirleri kendi aralarında — kardeş ilan ettiğinde, İbn İshâk'a göre ***Hamza, Peygamber'in ﷺ evlatlığı Zeyd b. Hârise ile kardeş yapıldı***.

SİYER NOTU: HAMZA İLE ZEYD'İN KARDEŞLİĞİNİN DELİLİ

Bu kardeşlik sahih bir hadisle sabittir. Kazâ Umresi'nden (7. yıl) sonra Hamza'nın kızı, "Amcacığım! Amcacığım!" diye seslenerek Mekke'den çıkan Peygamber'in ﷺ kafilesinin peşine düştü. Ali, Ca'fer ve Zeyd, ona kimin bakacağı konusunda anlaşmazlığa düştüler.

Zeyd: ***"O, kardeşimin kızıdır"*** dedi. Zeyd, Resûlullah'ın ﷺ kurduğu kardeşlik sebebiyle Hamza'yı kardeşi olarak anmıştı. Sonunda Peygamber ﷺ kızı, Ca'fer'in hanımı olan teyzesine verdi ve "Teyze, anne yerindedir" buyurdu.

KAYNAK:
Sahîh-i Buhârî 4251; Sahîh-i Buhârî 2699; İbn Hişâm, Muhâcirlerle Ensâr arasındaki kardeşlik bölümü.

ALINACAK DERSLER

Güçlü bir mümin bütün toplumu etkiler. Hamza'nın Müslüman oluşu özel bir mesele değildi; Mekke'deki dengeleri değiştirdi. Allah kime güç, itibar veya etki vermişse, bunu hakkı ve zayıfları korumak için kullanmalıdır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İLK SANCAK: SÎFÜ'L-BAHR SERİYYESİ

Hicretten birkaç ay sonra Resûlullah ﷺ, sahil yolundan Şam'a giden Kureyş kervanlarını gözetlemek için küçük birlikler göndermeye başladı. ***İbn Sa'd ve Vâkıdî***'ye göre Resûlullah'ın ﷺ Medine'de bağladığı ilk sancak ***Hamza b. Abdülmuttalib***'e verildi.

KONU	AYRINTI
Zaman	Hicretin 1. yılı Ramazan ayı, hicretten yaklaşık yedi ay sonra
Komutan	Hamza b. Abdülmuttalib رضى الله عنه
Sancak	Beyaz bir sancak; Ebû Mersed Kennâz b. Husayn el-Ganevî taşıdı
Asker	Yaklaşık 30 kişi, hepsi Muhâcir
Amaç	Şam'dan dönen bir Kureyş kervanının önünü kesmek
Kureyş tarafı	Yaklaşık 300 süvariyle Ebû Cehil b. Hişâm
Yer	Sîfü'l-Bahr (Kızıldeniz kıyısı), Îs bölgesi
Sonuç	İki tarafın da müttefiki olan Mecdî b. Amr el-Cühenî araya girdi; taraflar çarpışmadan ayrıldı

Çarpışma olmasa da bu seriyyenin büyük bir anlamı vardı. Müslümanlar ilk kez bir sancak altında düzenli bir birlik olarak çıkmıştı. O sancağı da Hamza tutuyordu — birkaç yıl önce Ebû Cehil'in karşısında Resûlullah'ı ﷺ tek başına savunan adam. Şimdi Ebû Cehil'le yeniden karşılaşıyordu; fakat bir fert olarak değil, bir Müslüman birliğinin komutanı olarak.

SİYER NOTU: İLK SANCAK HANGİSİYDİ?

Siyer âlimleri ihtilaf etmiştir. İbn Sa'd ve Vâkıdî, Hamza'nın 1. yıl Ramazan'daki sancağını ilk sayar, ardından Şevval'de Ubeyde b. Hâris'in sancağı gelir. İbn İshâk ise bazılarının Ubeyde'nin sancağının önce olduğunu söylediğini nakleder.

Fark küçüktür ve hikâyenin özünü etkilemez: ikisi de Müslüman birliklerine ilk komuta edenlerdendi ve ikisi de daha sonra Bedir'de teke tek vuruşmaya çıktı.

KAYNAK:
İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ (Hamza seriyyesi); İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye.

ALINACAK DERSLER

Müslüman birliği yalnızca kan dökmek için çıkmamıştı. Mecdî b. Amr araya girince Hamza bunu kabul etti ve savaşmadan döndü. Hamza'nın gücü ve cesareti disiplin ve antlaşmalara saygıyla birlikteydi. İslam kahramanının alâmeti budur: gerektiğinde cesur, barışa yol varken ölçülü.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BEDİR'DE TEKE TEK VURUŞMA

Hicretin 2. yılı 17 Ramazan'da yaklaşık 313 kişilik Müslüman ordusu, Bedir'de yaklaşık bin kişilik Kureyş ordusuyla karşılaştı. Savaş başlamadan önce Kureyş'in üç ileri geleni öne çıktı: ***Utbe b. Rebîa***, kardeşi ***Şeybe b. Rebîa*** ve oğlu ***Velîd b. Utbe***. Müslümanları teke tek vuruşmaya — ***mübâreze***ye — çağırdılar.

Meydan okumaya Ensâr'dan üç genç çıktı. Fakat Utbe: "Size ihtiyacımız yok. Kendi kavmimizden dengimiz olan adamları istiyoruz" dedi. Bunun üzerine Resûlullah ﷺ emretti: "Kalk ey Ubeyde b. Hâris! Kalk ey Hamza! Kalk ey Ali!"

İbn İshâk'ın rivayetine göre ***Hamza Şeybe ile***, ***Ali Velîd ile***, ***Ubeyde de Utbe ile*** vuruştu. Hamza ile Ali hasımlarını çabucak öldürdüler. Ubeyde ile Utbe birbirlerini yaraladılar; Hamza ile Ali Utbe'nin işini bitirmeye yardım ettiler ve ağır yaralı Ubeyde'yi saflara taşıdılar. Ubeyde daha sonra yaralarından şehit oldu.

HADİS: ALİ'NİN TEKE TEK VURUŞMAYI ANLATIŞI

Ali b. Ebî Tâlib رضى الله عنه şöyle dedi: Utbe b. Rebîa öne çıktı, arkasından oğlu ve kardeşi geldi ve "Kim vuruşacak?" diye seslendi. Ensâr'dan bazı gençler cevap verdi. "Siz kimsiniz?" diye sordu; onlar da söylediler. "Size ihtiyacımız yok; amcamızın oğullarını istiyoruz" dedi. Resûlullah ﷺ: "Kalk ey Hamza; kalk ey Ali; kalk ey Ubeyde b. Hâris" buyurdu. ***Hamza Utbe'ye, ben de Şeybe'ye yöneldim***; Ubeyde ile Velîd arasında iki darbe karşılıklı indi…

Bu rivayet, Hamza'nın hasmının kim olduğu konusunda İbn İshâk'tan farklıdır. İki rivayet de Hamza ile Ali'nin hasımlarını öldürdüğünde ve Ubeyde'nin ağır yaralandığında birleşir.

Derece: Elbânî'ye göre SAHİH; Şuayb el-Arnaût gibi bazı araştırmacılar senedini zayıf saymıştır — Sünen-i Ebû Dâvûd 2665.

Olay o kadar büyüktü ki Allah onunla ilgili bir âyet indirdi:

HAC SÛRESİ 22:19

۞هَٰذَانِ خَصۡمَانِ ٱخۡتَصَمُواْ فِي رَبِّهِمۡۖ فَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ قُطِّعَتۡ لَهُمۡ ثِيَابٞ مِّن نَّارٖ يُصَبُّ مِن فَوۡقِ رُءُوسِهِمُ ٱلۡحَمِيمُ ١٩

İşte Rableri hakkında tartışmaya giren iki taraf: O'nu inkar edenlere, ateşten elbiseler kesilmiştir, başlarına da kaynar su dökülür.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/22:19

Sahâbî Ebû Zer el-Gıfârî رضى الله عنه, bu âyetin Bedir günü teke tek vuruşanlar hakkında indiğine yemin ederdi:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3969

حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ، أَخْبَرَنَا أَبُو هَاشِمٍ، عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ، عَنْ قَيْسٍ، قَالَ سَمِعْتُ أَبَا ذَرٍّ، يُقْسِمُ قَسَمًا إِنَّ هَذِهِ الآيَةَ {هَذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ} نَزَلَتْ فِي الَّذِينَ بَرَزُوا يَوْمَ بَدْرٍ حَمْزَةَ وَعَلِيٍّ وَعُبَيْدَةَ بْنِ الْحَارِثِ وَعُتْبَةَ وَشَيْبَةَ ابْنَىْ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدِ بْنِ عُتْبَةَ.

TERCÜME:

Kays şöyle dedi: Ebû Zer'in رضى الله عنه, ***"Şu iki hasım, Rableri hakkında tartışmaya girdiler"*** âyetinin Bedir günü vuruşmaya çıkanlar hakkında indiğine yemin ettiğini işittim: ***Hamza, Ali ve Ubeyde b. Hâris***; (karşılarında) Rebîa'nın iki oğlu Utbe ile Şeybe ve Velîd b. Utbe.

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ya'kûb b. İbrâhîm ← Hüşeym ← Ebû Hâşim er-Rummânî ← Ebû Miclez ← Kays b. Ubâd ← Ebû Zer el-Gıfârî رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Meğâzî, Hadis No. 3969.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:3969

Hamza Bedir günü boyunca savaşmaya devam etti. Vahşî'nin hadisinde (9. bölüm) ***Hamza'nın Bedir'de Tuayme b. Adî b. Hıyâr'ı öldürdüğü*** geçer — Cübeyr b. Mut'im'in intikam için Vahşî'yi tutmasına yol açan da bu ölümdür.

SİYER NOTU: DEVEKUŞU TÜYÜ TAŞIYAN ADAM

İbn İshâk'ın rivayetine göre Abdurrahman b. Avf رضى الله عنه Bedir'de Ümeyye b. Halef'i esir aldı. Ümeyye ona: "Aranızda göğsünde devekuşu tüyüyle işaretlenmiş olan adam kim?" diye sordu. Abdurrahman: "O, Hamza b. Abdülmuttalib'dir" dedi. Ümeyye: ***"Bize bütün bunları yapan odur"*** dedi.

Hamza savaş meydanında bu işaretle tanınıyordu; bu da onun kendini gizlemediğini gösterir. Onu arayan, ön safta bulurdu.

KAYNAK:
İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye, Bedir bölümü (Ümeyye b. Halef'in hikâyesi).

ALINACAK DERSLER

Resûlullah ﷺ ilk teke tek vuruşma için kendi ailesini — amcasını ve amcasının oğullarını — seçti. Kendi yakınlarını koruyup başkalarını ölüme göndermedi. 22:19 âyeti bu olayı Kıyamet'e kadar korur: Hamza, Allah'ın andığı "iki hasım"dan, Rableri hakkında hak ile tartışan taraftandır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HZ. ALİ'NİN DEVELERİNİN HİKÂYESİ

Buhârî, Bedir'den kısa süre sonra, ***içki henüz haram kılınmamışken*** yaşanan, Hamza hakkında çok samimi bir hikâye rivayet eder. Bu hikâye sahâbîlerin de insan olduğunu ve şeriatın tedricen indiğini gösterir.

HADİS: ALİ'NİN İKİ DEVESİ

Ali b. Ebî Tâlib رضى الله عنه şöyle dedi: Bedir ganimetinden payıma yaşlı bir dişi deve düştü; Nebî ﷺ de humustan bana bir tane daha verdi. Resûlullah'ın ﷺ kızı Fâtıma ile evlenmek istediğimde, Kaynukâoğullarından bir kuyumcuyla, benimle birlikte gelip izhir otu getirmek, onu kuyumculara satmak ve düğün yemeğimde kullanmak üzere anlaştım.

İki devem için semer ve ip toplarken — develer Ensâr'dan bir adamın odasının yanında çökmüş bekliyordu — geri döndüğümde ***iki devenin de hörgüçlerinin kesildiğini ve böğürlerinin yarıldığını*** gördüm. Gözyaşlarımı tutamadım. "Bunu kim yaptı?" diye sordum. "Hamza b. Abdülmuttalib. O, bu evde Ensâr'dan içki içen bir toplulukla birlikte" dediler.

Nebî'nin ﷺ yanına gittim; yanında Zeyd b. Hârise vardı. Yüzümdeki hâli görüp "Neyin var?" diye sordu. Anlattım. Ridâsını istedi, giydi ve yürüdü; ben ve Zeyd de peşinden gittik, o eve vardı. Hamza'yı kınadı; fakat Hamza sarhoştu, gözleri kızarmıştı. Hamza, Resûlullah'a ﷺ dizlerinden yüzüne kadar baktı, sonra dedi ki:

"Siz babamın kölelerinden başka nesiniz ki?" Resûlullah ﷺ onun sarhoş olduğunu anladı ve geri çekildi; biz de onunla birlikte çıktık.

Derece: SAHİH — Sahîh-i Buhârî 3091; ayrıca Sahîh-i Buhârî 4003 ve Sahîh-i Müslim.

BU HİKÂYE NEDEN RİVAYET EDİLDİ?

Bazıları böyle bir hikâyenin neden en sahih hadis kitabında yer aldığını merak edebilir. Cevap: İslami kaynakların dürüstlüğü. Sahâbîler insanî zaafları gizlemezdi. Hikâye ayrıca bazı hükümlerin delilidir: içki, tazminat ve aklı gitmiş kimse hakkında.

En önemlisi, bu olay ***içki haram kılınmadan önce*** yaşandı. Câbir b. Abdullah رضى الله عنهما bazı sahâbîlerin Uhud sabahı içki içip aynı gün şehit düştüklerini ve bunun içkinin haram kılınmasından önce olduğunu rivayet etmiştir (Sahîh-i Buhârî 4618). Dolayısıyla o zaman henüz haram olmayan bir şeyden dolayı onlara günah yoktu.

Hamza'nın "siz babamın kölelerinden başka nesiniz" sözü aklı gitmişken ağzından çıktı ve Resûlullah ﷺ onu bu söz yüzünden cezalandırmadı. Hikmetle geri çekilmeyi seçti. Peygamber'in ahlâkı budur: aklı gitmiş biriyle tartışmamak ve amcasını başkalarının önünde mahcup etmemek.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ALINACAK DERSLER

Bu hikâye bize İslam kahramanlarının melek olmadığını öğretir. Onlar, Allah'ın imanları ve fedakârlıkları sebebiyle yücelttiği insanlardı. Hikâye içkinin yasaklanmasındaki hikmeti de gösterir: Allah'ın Arslanı'nı yeğeninin malına zarar verecek ve Resûlullah'a ﷺ farkında bile olmadan sert konuşacak hâle getiren bir içki.

UHUD'DA ALLAH'IN ARSLANI

Bedir'den bir yıl sonra, ***hicretin 3. yılı Şevval ayında***, Kureyş intikam almak için yaklaşık üç bin savaşçıyla geldi. Birçoğu Bedir'de babasını, kardeşini veya oğlunu kaybetmişti — ve birçoğunun Hamza'ya özel bir kini vardı.

Uhud Dağı'nın eteğinde yaklaşık yedi yüz Müslüman saf tuttu. Savaşın başında Hamza ön safta çarpıştı. Vahşî'nin sahih hadisinde, iki ordu saf tutunca ***Sibâ' b. Abdüluzzâ***'nın çıkıp "Benimle vuruşacak kimse var mı?" diye meydan okuduğu geçer. Hamza ona çıktı ve "Ey Sibâ', ey Ümmü Enmâr'ın oğlu! Allah'a ve Resûlü'ne karşı mı geliyorsun?" dedi. Sonra ona saldırdı ve Sibâ' ***"geçip giden dün gibi"*** yok oldu.

SİYER NOTU: KUREYŞ'İN SANCAKTARLARI

İbn İshâk, Hamza'nın Uhud'da Kureyş sancaktarlarından ***Ertât b. Abdişürahbîl***'i de öldürdüğünü zikreder. Kureyş sancağını sırayla Abdüddâroğullarından adamlar taşıyordu ve sahâbîlerin elinde birbiri ardınca düştüler.

Siyer kitapları o gün Hamza'yı bir arslan gibi savaşan, düşman saflarını korkusuzca yaran biri olarak tasvir eder. Bu tablo, İbn İshâk'ın rivayetinde Vahşî'nin kendi sözüyle de örtüşür: Hamza, yaklaştığı herkesi kılıcıyla deviriyordu.

KAYNAK:
İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye, Uhud bölümü.

Fakat bir kayanın arkasında, mızrağıyla Habeşli bir köle bekliyordu. O ne Kureyş için ne de putlar için savaşıyordu; tek bir şey istiyordu — ***hürriyetini***. Bunun bedeli de Hamza'nın canıydı.

Allah, Uhud imtihanının hikmetini Âl-i İmrân Sûresi'nde açıklar:

ÂL-İ İMRÂN SÛRESİ 3:140

إِن يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ ٱلْقَوْمَ قَرْحٌ مِّثْلُهُۥ ۚ وَتِلْكَ ٱلْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ ٱلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَيَتَّخِذَ مِنكُمْ شُهَدَآءَ ۗ وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٤٠﴾

Eğer siz (Uhud'da) bir yara almışsanız, (size düşman olan) o topluluk da (Bedir'de) benzeri bir yara almıştı. Böylece biz, Allah'ın gerçek müminleri ortaya çıkarması ve içinizden şahitler edinmesi için, bu günleri bazen lehe, bazen de aleyhe döndürüp duruyoruz. Allah, zulmedenleri sevmez.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/3:140

"***…ve içinizden şahitler edinmesi için.***" Hamza, Allah'ın o gün seçtiği şehitlerin en şereflisiydi.

ALINACAK DERSLER

Hamza, Kureyş'in ona ne kadar kin beslediğini bildiği hâlde saklanmadı; ön safta kaldı. Gerçek cesaret tehlikenin yokluğu değil, tehlike pusuda beklese bile durulması gereken yerde durmaktır. Uhud ayrıca zafer ile yenilginin nöbetleşe geldiğini öğretir; kalıcı olan iman ve ecirdir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

VAHŞÎ'NİN MIZRAĞI

Hamza'nın şehit edilişini başkası değil, ***bizzat katili*** anlatmıştır. Uhud'dan yıllar sonra, Vahşî b. Harb Müslüman olmuş ve Şam'daki Humus'ta yaşarken, iki tâbiî yanına gelip olanları anlatmasını istedi. Buhârî onun anlattıklarını eksiksiz rivayet eder:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 4072

حَدَّثَنِي أَبُو جَعْفَرٍ، مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا حُجَيْنُ بْنُ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ الضَّمْرِيِّ، قَالَ خَرَجْتُ مَعَ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَدِيِّ بْنِ الْخِيَارِ، فَلَمَّا قَدِمْنَا حِمْصَ قَالَ لِي عُبَيْدُ اللَّهِ هَلْ لَكَ فِي وَحْشِيٍّ نَسْأَلُهُ عَنْ قَتْلِ حَمْزَةَ قُلْتُ نَعَمْ. وَكَانَ وَحْشِيٌّ يَسْكُنُ حِمْصَ فَسَأَلْنَا عَنْهُ فَقِيلَ لَنَا هُوَ ذَاكَ فِي ظِلِّ قَصْرِهِ، كَأَنَّهُ حَمِيتٌ. قَالَ فَجِئْنَا حَتَّى وَقَفْنَا عَلَيْهِ بِيَسِيرٍ، فَسَلَّمْنَا، فَرَدَّ السَّلاَمَ، قَالَ وَعُبَيْدُ اللَّهِ مُعْتَجِرٌ بِعِمَامَتِهِ، مَا يَرَى وَحْشِيٌّ إِلاَّ عَيْنَيْهِ وَرِجْلَيْهِ، فَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ يَا وَحْشِيُّ أَتَعْرِفُنِي قَالَ فَنَظَرَ إِلَيْهِ ثُمَّ قَالَ لاَ وَاللَّهِ إِلاَّ أَنِّي أَعْلَمُ أَنَّ عَدِيَّ بْنَ الْخِيَارِ تَزَوَّجَ امْرَأَةً يُقَالُ لَهَا أُمُّ قِتَالٍ بِنْتَ أَبِي الْعِيصِ، فَوَلَدَتْ لَهُ غُلاَمًا بِمَكَّةَ، فَكُنْتُ أَسْتَرْضِعُ لَهُ، فَحَمَلْتُ ذَلِكَ الْغُلاَمَ مَعَ أُمِّهِ، فَنَاوَلَتْهَا إِيَّاهُ، فَلَكَأَنِّي نَظَرْتُ إِلَى قَدَمَيْكَ. قَالَ فَكَشَفَ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ أَلاَ تُخْبِرُنَا بِقَتْلِ حَمْزَةَ قَالَ نَعَمْ، إِنَّ حَمْزَةَ قَتَلَ طُعَيْمَةَ بْنَ عَدِيِّ بْنِ الْخِيَارِ بِبَدْرٍ، فَقَالَ لِي مَوْلاَىَ جُبَيْرُ بْنُ مُطْعِمٍ إِنْ قَتَلْتَ حَمْزَةَ بِعَمِّي فَأَنْتَ حُرٌّ، قَالَ فَلَمَّا أَنْ خَرَجَ النَّاسُ عَامَ عَيْنَيْنِ ـ وَعَيْنَيْنِ جَبَلٌ بِحِيَالِ أُحُدٍ، بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ وَادٍ ـ خَرَجْتُ مَعَ النَّاسِ إِلَى الْقِتَالِ، فَلَمَّا اصْطَفُّوا لِلْقِتَالِ خَرَجَ سِبَاعٌ فَقَالَ هَلْ مِنْ مُبَارِزٍ قَالَ فَخَرَجَ إِلَيْهِ حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَقَالَ يَا سِبَاعُ يَا ابْنَ أُمِّ أَنْمَارٍ مُقَطِّعَةِ الْبُظُورِ، أَتُحَادُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ صلى الله عليه وسلم قَالَ ثُمَّ شَدَّ عَلَيْهِ فَكَانَ كَأَمْسِ الذَّاهِبِ ـ قَالَ ـ وَكَمَنْتُ لِحَمْزَةَ تَحْتَ صَخْرَةٍ فَلَمَّا دَنَا مِنِّي رَمَيْتُهُ بِحَرْبَتِي، فَأَضَعُهَا فِي ثُنَّتِهِ حَتَّى خَرَجَتْ مِنْ بَيْنِ وَرِكَيْهِ ـ قَالَ ـ فَكَانَ ذَاكَ الْعَهْدَ بِهِ، فَلَمَّا رَجَعَ النَّاسُ رَجَعْتُ مَعَهُمْ فَأَقَمْتُ بِمَكَّةَ، حَتَّى فَشَا فِيهَا الإِسْلاَمُ، ثُمَّ خَرَجْتُ إِلَى الطَّائِفِ، فَأَرْسَلُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم رَسُولاً، فَقِيلَ لِي إِنَّهُ لاَ يَهِيجُ الرُّسُلَ ـ قَالَ ـ فَخَرَجْتُ مَعَهُمْ حَتَّى قَدِمْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَلَمَّا رَآنِي قَالَ " آنْتَ وَحْشِيٌّ ". قُلْتُ نَعَمْ. قَالَ " أَنْتَ قَتَلْتَ حَمْزَةَ

". قُلْتُ قَدْ كَانَ مِنَ الأَمْرِ مَا بَلَغَكَ. قَالَ " فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تُغَيِّبَ وَجْهَكَ عَنِّي ". قَالَ فَخَرَجْتُ، فَلَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَخَرَجَ مُسَيْلِمَةُ الْكَذَّابُ قُلْتُ لأَخْرُجَنَّ إِلَى مُسَيْلِمَةَ لَعَلِّي أَقْتُلُهُ فَأُكَافِئَ بِهِ حَمْزَةَ ـ قَالَ ـ فَخَرَجْتُ مَعَ النَّاسِ، فَكَانَ مِنْ أَمْرِهِ مَا كَانَ ـ قَالَ ـ فَإِذَا رَجُلٌ قَائِمٌ فِي ثَلْمَةِ جِدَارٍ، كَأَنَّهُ جَمَلٌ أَوْرَقُ ثَائِرُ الرَّأْسِ ـ قَالَ ـ فَرَمَيْتُهُ بِحَرْبَتِي، فَأَضَعُهَا بَيْنَ ثَدْيَيْهِ حَتَّى خَرَجَتْ مِنْ بَيْنِ كَتِفَيْهِ ـ قَالَ ـ وَوَثَبَ إِلَيْهِ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ، فَضَرَبَهُ بِالسَّيْفِ عَلَى هَامَتِهِ. قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْفَضْلِ فَأَخْبَرَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ يَسَارٍ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ يَقُولُ فَقَالَتْ جَارِيَةٌ عَلَى ظَهْرِ بَيْتٍ وَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، قَتَلَهُ الْعَبْدُ الأَسْوَدُ.

TERCÜME:

Ca‘fer b. Amr b. Ümeyye ed-Damrî şöyle dedi: Ubeydullah b. Adî b. Hıyâr ile birlikte yola çıktım. Humus’a varınca Ubeydullah bana: “Vahşî’ye gidip ona Hamza’nın öldürülüşünü sormak ister misin?” dedi. “Evet” dedim. Vahşî Humus’ta oturuyordu. Onu sorduk; “İşte orada, köşkünün gölgesinde, dolu bir su tulumu gibi” denildi. Gelip ondan biraz uzakta durduk ve selam verdik; selamımızı aldı. Ubeydullah sarığını yüzüne sarmıştı; Vahşî yalnızca gözlerini ve ayaklarını görebiliyordu. Ubeydullah: “Ey Vahşî, beni tanıyor musun?” dedi. Vahşî ona baktı ve dedi ki: “Hayır, vallahi. Yalnız şunu biliyorum: Adî b. Hıyâr, Ümmü Kıtâl bint Ebi’l-Îs adında bir kadınla evlendi; kadın Mekke’de ona bir oğlan doğurdu, ben de ona bir sütanne aradım. O çocuğu annesiyle birlikte taşıyıp sütanneye teslim ettim. Sanki o ayaklara bakıyorum.” Bunun üzerine Ubeydullah yüzünü açtı ve “Bize Hamza’nın öldürülüşünü anlatır mısın?” dedi. Dedi ki: ***“Evet. Hamza, Bedir’de Tuayme b. Adî b. Hıyâr’ı öldürmüştü. Efendim Cübeyr b. Mut‘im bana: ‘Amcama karşılık Hamza’yı öldürürsen hürsün’ dedi. İnsanlar Ayneyn yılı — Ayneyn, Uhud’un karşısında, aralarında bir vadi bulunan bir tepedir — yola çıkınca ben de savaşmak için onlarla çıktım. Savaş için saf tuttuklarında Sibâ‘ çıktı ve ‘Vuruşacak kimse var mı?’ dedi. Hamza b. Abdülmuttalib ona çıktı ve dedi ki: ‘Ey Sibâ‘, ey kızları sünnet eden Ümmü Enmâr’ın oğlu! Allah’a ve Resûlü’ne ﷺ karşı mı geliyorsun?’ Sonra Hamza ona saldırdı ve o, geçip giden dün gibi oldu. Ben de bir kayanın altında Hamza’yı pusuya yattım. Bana yaklaşınca mızrağımı ona fırlattım; karnının altına isabet etti ve kalçalarının arasından çıktı. Onun sonu bu oldu.” “İnsanlar dönünce ben de onlarla döndüm ve İslam Mekke’de yayılana kadar orada kaldım. Sonra Tâif’e çıktım. Tâifliler Resûlullah’a ﷺ elçiler gönderdi ve bana onun elçilere dokunmadığı söylendi. Ben de onlarla çıkıp Resûlullah’ın ﷺ huzuruna vardım. Beni görünce ‘Sen Vahşî misin?’ diye sordu. ‘Evet’ dedim. ‘Hamza’yı sen mi öldürdün?’ diye sordu. ‘Durum senin duyduğun gibidir’ dedim. ‘Yüzünü benden gizleyebilir misin?’ buyurdu. Ben de çıkıp gittim.” “Resûlullah ﷺ vefat edip yalancı Müseylime ortaya çıkınca ‘Müseylime’ye karşı mutlaka çıkacağım; belki onu öldürür de Hamza’nın karşılığını öderim’ dedim. İnsanlarla birlikte çıktım ve olan oldu. Bir de baktım, bir duvar gediğinde kül rengi bir deve gibi, saçı başı dağınık bir adam duruyor. Mızrağımı ona fırlattım; iki memesinin arasına isabet etti ve iki omzunun arasından çıktı. Sonra Ensâr’dan bir adam üzerine atıldı***

ve kılıçla başına vurdu." Abdullah b. Fadl dedi ki: Süleymân b. Yesâr bana, Abdullah b. Ömer'in şöyle dediğini işittiğini haber verdi: Bir evin damındaki bir cariye: "Vah, müminlerin emîri! Onu siyah köle öldürdü" diye bağırdı.

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ebû Ca'fer Muhammed b. Abdullah ← Hüceyn b. Müsennâ ← Abdülazîz b. Abdullah b. Ebî Seleme ← Abdullah b. Fadl ← Süleymân b. Yesâr ← Ca'fer b. Amr b. Ümeyye ed-Damrî (Ubeydullah b. Adî ile birlikte Vahşî b. Harb'e رضى الله عنه gitmiştir).

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Meğâzî, Hadis No. 4072.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:4072

VAHŞÎ KİMDİ?

Vahşî b. Harb, Cübeyr b. Mut'im'in Habeşli kölesiydi. Birçok Habeşli gibi mızrak (harbe) atmakta ustaydı ve nadiren ıskalardı. Hamza'ya karşı kişisel bir kini yoktu. O yalnızca başkasının intikamının bir aracıydı — Cübeyr'in, amcası Tuayme b. Adî'nin katilinden alacağı intikamın.

BİR RÂVİNİN DÜRÜSTLÜĞÜ

Vahşî'nin yaptığını hiçbir şey gizlemeden nasıl anlattığına dikkat edin: bir kayanın arkasına saklandı, bekledi, sonra uzaktan attı. Hamza ile yüz yüze vuruştuğunu iddia etmedi. Bu dürüstlük İslam'ın onu nasıl değiştirdiğini gösterir. En büyük günahını, başkaları ibret alsın diye anlattı.

Rivayet, hadis râvilerinin titizliğini de gösterir. Ca'fer b. Amr ile Ubeydullah b. Adî, hikâyeyi asıl şahidinden doğrudan dinlemek için Medine'den Humus'a kadar yolculuk ettiler.

ALINACAK DERSLER

Hamza teke tek vuruşmada değil, gizli bir saldırıyla düştü. Kahramanlar çoğu zaman zayıflıklarından değil, başkalarının hilesinden düşerler. Fakat şehitliğin Allah katındaki şerefi hiç eksilmez. Mızrağı atan adam da sonradan Hamza'nın büyüklüğünü gelecek nesillere anlatan şahit oldu.

HİND VE HAMZA'NIN NAŞI

Ebû Süfyân'ın hanımı ***Hind bint Utbe***, savaşçılarını kışkırtmak için Kureyş kadınlarıyla birlikte Uhud'a geldi. Bedir'de babası Utbe, amcası Şeybe ve kardeşi Velîd öldürülmüştü — teke tek vuruşma rivayetlerine göre ikisi Hamza ile Ali'nin eliyle. Bu yüzden Hamza'ya karşı kini çok derindi.

SAHİH OLAN: ŞEHİTLERİN NAŞLARINA MÜSLE YAPILDI

Sahih ve hasen rivayetler, Hamza dahil Uhud şehitlerinin naşlarına müşrikler tarafından ***müsle yapıldığını*** (organlarının kesildiğini) teyit eder. Übey b. Ka'b رضى الله عنه onlara "müsle yapıldığını" söyler (11. bölüm). Enes b. Mâlik رضى الله عنه de Resûlullah'ın ﷺ Hamza'nın naşını müsle yapılmış hâlde bulduğunu rivayet eder.

HADİS: EBÛ SÜFYÂN'IN İTİRAFI

Berâ b. Âzib'in رضى الله عنه Uhud hakkındaki uzun hadisinde, Ebû Süfyân savaştan sonra tepeden şöyle seslenir: ***"Ölüler arasında müsle yapılmış olanlar bulacaksınız. Bunu ben emretmedim, ama hoşuma da gitmedi değil."***

Bu itiraf, Kureyş'in lideri resmen emretmemiş olsa da müslenin gerçekten yaşandığını gösterir.

Derece: SAHİH — Sahîh-i Buhârî 4043.

SAHİH OLMAYAN: CİĞER ÇİĞNEME HİKÂYESİ

Çok meşhur bir hikâyeye göre Hind, Hamza'nın göğsünü yarıp ciğerini çıkarmış ve çiğnemiş, fakat yutamamıştır. Bu hikâyeyi ***İbn İshâk*** Sâlih b. Keysân'dan kopuk bir senetle nakletmiştir. Ayrıca İbn Mes'ûd'dan gelen bir rivayette ***Müsned-i Ahmed (4414)***'de geçer; fakat araştırmacılar senedini ***zayıf*** saymıştır, çünkü Şa'bî İbn Mes'ûd'dan hadis işitmemiştir, Atâ b. Sâib'in hafızası da ömrünün sonunda karışmıştır.

Bu yüzden güvenli olan, Hamza'nın naşına ***müsle yapıldığını*** söylemektir — çünkü bu sahih rivayetlerle sabittir — ve ciğerle ilgili ayrıntıları kesin bir gerçekmiş gibi yaymamaktır.

HİND'İN MÜSLÜMAN OLUŞU

HADİS: "İZZETLİ OLMASINI EN ÇOK İSTEDİĞİM AİLE"

Âişe رضى الله عنها şöyle rivayet eder: Hind bint Utbe (Mekke'nin fethinden sonra) geldi ve dedi ki: ***"Ey Allah'ın Resûlü! Yeryüzünde zillete düşmesini senin ailenden daha çok istediğim bir aile yoktu. Bugün ise yeryüzünde izzetli olmasını senin ailenden daha çok istediğim bir aile yok."*** Resûlullah ﷺ: "Canımı elinde tutana yemin ederim ki ben de (öyleyim)" buyurdu.

Derece: SAHİH — Sahîh-i Buhârî 3825.

Hind, Mekke'nin fethi günü (8. yıl) Müslüman oldu ve sahâbiye oldu. Resûlullah ﷺ Amr b. Âs'a şöyle buyurmuştu: ***"İslam'ın kendinden öncekileri yıkıp yok ettiğini bilmiyor musun?"*** (Sahîh-i Müslim 121). Bu yüzden bir Müslüman, Hind'i İslam'dan önce yaptıkları yüzünden kınamamalıdır; tıpkı Hâlid b. Velîd'i Uhud'daki rolü yüzünden kınamadığımız gibi.

ALINACAK DERSLER

Tarihi anlatırken dikkatli olmalıyız. En dramatik hikâye her zaman en sahih olan değildir. Sabit olan gerçek, Hamza'ya yapılan zulmü göstermeye yeter; zayıf ayrıntılar eklemeye gerek yoktur. Hind'in hikâyesi de insan kalbinin tamamen değişebileceğini öğretir — en derin nefretten en samimi sevgiye.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

RESÛLULLAH'IN ﷺ GÖZYAŞLARI

Çarpışma bitince Resûlullah ﷺ şehitler arasında amcasını aradı. Onu bulduğunda Hamza'nın naşına müsle yapıldığını gördü. Siyer kitapları Resûlullah'ın ﷺ hiç bu kadar kederli görülmediğini söyler.

HADİS: HAMZA'NIN KEFENİ

Enes b. Mâlik رضى الله عنه şöyle dedi: Resûlullah ﷺ Uhud günü Hamza'nın yanına geldi, başında durdu ve naşına müsle yapıldığını gördü. Buyurdu ki: ***"Safiyye'nin üzüleceği olmasaydı, onu (burada) yırtıcı hayvanlar yesin diye bırakırdım da kıyamet günü onların karınlarından haşrolunurdu."***

Sonra onu kefenlemek için bir nemire (çizgili yün örtü) istedi. Başına çekildiğinde ayakları açılıyor, ayaklarına çekildiğinde başı açılıyordu. Bunun üzerine başına doğru çekildi. O gün kefenler azdı, ölüler çoktu; iki üç kişi bir bezle kefenleniyordu.

Derece: Elbânî'ye göre SAHİH — Câmiu't-Tirmizî 1016; HASEN — Sünen-i Ebû Dâvûd 3136.

SİYER NOTU: SAFİYYE'NİN İKİ ELBİSESİ

Hamza'nın kız kardeşi Safiyye bint Abdülmuttalib رضى الله عنها kardeşini görmeye geldi. Resûlullah ﷺ, Hamza'nın naşının hâlini görmemesi için oğlu Zübeyr b. Avvâm'dan onu durdurmasını istedi. Safiyye olanları zaten bildiğini, sabredip ecrini Allah'tan bekleyeceğini söyledi.

Safiyye, Hamza'yı kefenlemek için iki elbise getirdi. Hamza'nın yanında kefensiz yatan Ensâr'dan bir şehit bulunca, Ensârî'nin hiçbir şeyi yokken Hamza'yı iki elbiseyle kefenlemekten utandılar. Bu yüzden her birini birer elbiseyle kefenlediler.

KAYNAK:
Müsned-i Ahmed 1418 (Zübeyr b. Avvâm'dan; bazı araştırmacılar senedini hasen saymıştır); İbn Hişâm, Uhud bölümü.

HAMZA'YA AĞLAYAN YOK

Medine'ye dönünce Resûlullah ﷺ, şehit düşen yakınları için ağlayan Ensâr kadınlarını duydu. Hamza bir Muhâcirdi; ailesi uzakta, Mekke'deydi. Bunun üzerine Peygamber ﷺ çok dokunaklı bir söz söyledi:

HADİS — SÜNEN-İ İBN MÂCE, NO. 1591

حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ سَعِيدٍ الْمِصْرِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ، أَنْبَأَنَا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ـ صلى الله عليه وسلم ـ مَرَّ بِنِسَاءِ عَبْدِ الأَشْهَلِ يَبْكِينَ هَلْكَاهُنَّ يَوْمَ أُحُدٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ـ صلى الله عليه وسلم ـ " لَكِنَّ حَمْزَةَ لاَ بَوَاكِيَ لَهُ " . فَجَاءَ نِسَاءُ الأَنْصَارِ يَبْكِينَ حَمْزَةَ فَاسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللَّهِ ـ صلى الله عليه وسلم ـ فَقَالَ " وَيْحَهُنَّ مَا انْقَلَبْنَ بَعْدُ؟ مُرُوهُنَّ فَلْيَنْقَلِبْنَ وَلاَ يَبْكِينَ عَلَى هَالِكٍ بَعْدَ الْيَوْمِ " .

TERCÜME:

İbn Ömer رضى الله عنهما şöyle rivayet eder: Resûlullah ﷺ, Uhud günü ölüleri için ağlayan Abdüleşheloğulları kadınlarının yanından geçti. Resûlullah ﷺ: ***"Fakat Hamza'ya ağlayan yok"*** buyurdu. Bunun üzerine Ensâr kadınları gelip Hamza için ağladılar. Sonra Resûlullah ﷺ (uykudan) uyandı ve buyurdu ki: ***"Yazık onlara, hâlâ evlerine dönmediler mi? Söyleyin, dönsünler ve bugünden sonra ölen hiç kimse için (feryat ederek) ağlamasınlar."***

SENED İmam İbn Mâce'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Hârûn b. Saîd el-Mısrî ← Abdullah b. Vehb ← Üsâme b. Zeyd el-Leysî ← Nâfi' ← İbn Ömer رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam İbn Mâce, Sünen-i İbn Mâce, Kitâbü'l-Cenâiz, Hadis No. 1591.

DERECE: HASEN SAHİH — Elbânî hasen sahih, Şuayb el-Arnaût hasen demiştir.

Kaynak: sunnah.com/ibnmajah:1591

"Ona ağlayan yok" sözü bir şikâyet değil, amcasını yurdundan uzakta kaybetmiş bir yeğenin sevgisiydi. Fakat ağlama uzun süren bir feryada dönüşünce Peygamber ﷺ hemen bunu yasakladı: bugünden sonra ölen hiç kimse için feryat edilmesin. Gözyaşı ve hüzün caizdir; feryat (niyâha) haramdır.

KISAS İLE SABIR ARASINDA

Şehitlerin naşlarına yapılan zulüm Müslümanlar arasında büyük bir öfke uyandırdı. Tirmizî, Allah'ın onları Kur'an'dan bir âyetle nasıl terbiye ettiğini rivayet eder:

HADİS — CÂMİU'T-TİRMİZÎ, NO. 3129

حَدَّثَنَا أَبُو عَمَّارٍ الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ، حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى، عَنْ عِيسَى بْنِ عُبَيْدٍ، عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ أَنَسٍ، عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ، قَالَ حَدَّثَنِي أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ، قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ أُصِيبَ مِنَ الأَنْصَارِ أَرْبَعَةٌ وَسِتُّونَ رَجُلاً وَمِنَ الْمُهَاجِرِينَ سِتَّةٌ فِيهِمْ حَمْزَةُ فَمَثَّلُوا بِهِمْ فَقَالَتِ الأَنْصَارُ لَئِنْ أَصَبْنَا مِنْهُمْ يَوْمًا مِثْلَ هَذَا لَنُرْبِيَنَّ عَلَيْهِمْ قَالَ فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ فَتْحِ مَكَّةَ فَأَنْزَلَ

اللَّهُ (وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ) فَقَالَ رَجُلٌ لاَ قُرَيْشَ بَعْدَ الْيَوْمِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم " كُفُّوا عَنِ الْقَوْمِ إِلاَّ أَرْبَعَةً " . قَالَ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ .

TERCÜME:

Übey b. Ka'b رضى الله عنه şöyle dedi: Uhud günü Ensâr'dan altmış dört, Muhâcirlerden altı kişi öldürüldü; aralarında Hamza da vardı. (Müşrikler) onlara müsle yaptılar. Ensâr: "Bir gün onları böyle yenersek, onlara mutlaka daha fazlasını yaparız" dediler. Mekke'nin fethi günü gelince Allah şu âyeti indirdi: ***"Eğer ceza vermek isterseniz size yapılanın aynıyla mukabele edin. Sabrederseniz and olsun ki bu, sabredenler için daha iyidir."*** Bir adam: "Bugünden sonra Kureyş diye bir şey kalmaz" dedi. Resûlullah ﷺ buyurdu ki:

"Dört kişi dışında insanlara dokunmayın."

SENED İmam Tirmizî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ebû Ammâr Hüseyin b. Hureys ← Fadl b. Mûsâ ← Îsâ b. Ubeyd ← Rebî' b. Enes ← Ebü'l-Âliye ← Übey b. Ka'b رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Tirmizî, Câmiu't-Tirmizî, Kitâbü Tefsîri'l-Kur'ân, Hadis No. 3129.

DERECE: HASEN — Tirmizî "hasen garîb" demiş; Elbânî senedini hasen sahih saymıştır.

Kaynak: sunnah.com/tirmidhi:3129

NAHL SÛRESİ 16:126

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا۟ بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُم بِهِۦ ۖ وَلَئِن صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِّلصَّٰبِرِينَ ﴿١٢٦﴾

Eğer ceza vermek isterseniz size yapılanın aynıyla mukabele edin. Sabrederseniz and olsun ki bu, sabredenler için daha iyidir.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/16:126

NAHL SÛRESİ 16:127

وَٱصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِٱللَّهِ ۚ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِى ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٧﴾

Sabret, senin sabrın ancak Allah'ın yardımıyladır; onlara üzülme, kurdukları düzenlerden de endişe etme.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/16:127

Bazı müfessirler bu âyetin Uhud'da, Resûlullah ﷺ Hamza'nın naşını gördüğünde indiğini söyler; yukarıdaki Übey b. Ka'b rivayeti ise Mekke'nin fethi günü indiğini söyler. İbn Kesîr iki görüşü de zikreder. Kesin olan şudur: Resûlullah ﷺ Mekke'de Kureyş'e güç yetirdiğinde kısası değil, ***sabrı ve affı seçti***.

SİYER NOTU: HAMZA'NIN CENAZE NAMAZI KILINDI MI?

Câbir b. Abdullah رضى الله عنهما, Resûlullah'ın ﷺ Uhud şehitlerinin kanlarıyla defnedilmesini, ***yıkanmamalarını ve cenaze namazlarının kılınmamasını*** emrettiğini rivayet eder (Sahîh-i Buhârî 1343).

İbn Abbâs رضى الله عنهما ise şehitlerin Resûlullah'a ﷺ getirildiğini, onun onar onar namazlarını kıldığını, Hamza'nın ise yerinde kaldığını — yani her grupla birlikte Hamza'nın namazını da kıldığını — rivayet eder (Sünen-i İbn Mâce 1513; Elbânî sahih demiştir).

Âlimler bu rivayetleri uzlaştırmada ihtilaf etmiştir. Şâfiî ve Mâlikî mezhepleri Câbir'in rivayetini (namaz yok) esas alır; Hanefî mezhebi ise namazı zikreden rivayetleri esas alır. Ukbe b. Âmir رضى الله عنه, sekiz yıl sonra Resûlullah'ın ﷺ çıkıp dirilere ve ölülere veda eden biri gibi Uhud şehitleri için namaz kıldığını rivayet eder (Sahîh-i Buhârî 4042).

KAYNAK:
İbn Hacer, Fethu'l-Bârî, Kitâbü'l-Cenâiz (şehidin namazı bâbı).

ALINACAK DERSLER

Resûlullah ﷺ insanların en sabırlısıydı; yine de ağladı ve hüzünlendi. Hüzün sabra aykırı değildir. Yasak olan, feryat ve sınırı aşan intikamdır. 16:126 âyeti dengeyi koyar: misliyle karşılık caizdir, fakat sabır daha hayırlıdır — ve Resûlullah ﷺ daha hayırlı olanı seçti.

ŞEHİTLERİN EFENDİSİ

Hamza'nın en büyük lakabı ***Seyyidü'ş-Şühedâ***'dır — Şehitlerin Efendisi. Bu lakap bizzat Resûlullah'ın ﷺ sözünden gelir.

HADİS: ŞEHİTLERİN EFENDİSİ

Câbir b. Abdullah رضى الله عنهما Resûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğunu rivayet eder: ***"Şehitlerin efendisi Hamza b. Abdülmuttalib'dir; bir de zalim bir yöneticinin karşısına dikilip ona iyiliği emreden, kötülükten sakındıran ve bu yüzden o yöneticinin öldürdüğü adamdır."***

Derece: HASEN — Elbânî, Silsiletü'l-Ehâdîsi's-Sahîha, No. 374'te hasen demiştir. dorar.net'te kontrol edin.

KAYNAK:
Hâkim, el-Müstedrek ale's-Sahîhayn (Kitâbü Ma'rifeti's-Sahâbe); Taberânî, el-Mu'cemü'l-Evsat.

Bu hadisin Hamza'yı ***zalim bir yöneticiye karşı hakkı söyleyen bir adamın*** yanına koyduğuna dikkat edin. İkisi tek bir nitelikte birleşir: zalim bir gücün karşısında hak için dikilme cesareti. Hamza bunu Mekke'de Ebû Cehil'in karşısında, sonra da Bedir'de ve Uhud'da yaptı.

ŞEHİTLER DİRİDİR

Allah, başta Hamza olmak üzere Uhud şehitlerinin makamı hakkında güvence verir:

ÂL-i İMRÂN SÛRESİ 3:169–170

وَلَا تَحْسَبَنَّ ٱلَّذِينَ قُتِلُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ أَمْوَٰتًۢا ۚ بَلْ أَحْيَآءٌ عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ﴿١٦٩﴾ فَرِحِينَ بِمَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ مِن فَضْلِهِۦ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِٱلَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا۟ بِهِم مِّنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٧٠﴾

Allah yolunda öldürülenleri ölü saymayın, bilakis Rableri katında diridirler. Allah'ın bol nimetinden onlara verdiği şeylerle sevinç içinde rızıklanırlar, arkalarından kendilerine ulaşamayan kimselere, kendilerine korku olmadığını ve kendilerinin üzülmeyeceklerini müjde etmek isterler.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/3:169-170

HADİS: YEŞİL KUŞLARIN İÇİNDEKİ RUHLAR

İbn Abbâs رضى الله عنهما Resûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğunu rivayet eder: ***"Kardeşleriniz Uhud'da şehit düşünce Allah onların ruhlarını yeşil kuşların içine koydu; onlar Cennet nehirlerine iner, meyvelerinden yer ve Arş'ın gölgesinde asılı altın kandillere sığınırlar."***

Yiyeceklerinin, içeceklerinin ve dinlenme yerlerinin güzelliğini tadınca: "Cennette diri olduğumuzu, rızıklandırıldığımızı kardeşlerimize kim bildirecek ki cihaddan yüz çevirmesinler ve savaştan kaçmasınlar?" dediler. Allah: "Sizin adınıza onlara ben bildireceğim" buyurdu. Bunun üzerine Allah şunu indirdi: "Allah yolunda öldürülenleri ölü saymayın…"

Derece: HASEN — Elbânî ve Şuayb el-Arnaût hasen demiştir — Sünen-i Ebû Dâvûd 2520.

ALINACAK DERSLER

Hamza'nın ölümü bir son değil, Allah katında daha şerefli bir hayatın başlangıcıydı. "Şehitlerin efendisi" lakabı Müslümanlara Kıyamet'e kadar bir kapı da açar: zalim bir yöneticinin karşısında hakkı söylemeye cesaret edip bu yüzden öldürülen kişi, bu şerefe Hamza ile birlikte ortak olur.

VAHŞÎ, TÖVBE VE MÜSEYLİME

Uhud'dan sonra Vahşî hürriyetini kazandı. Fakat Mekke'nin fethinden (8. yıl) sonra İslam orada yayılınca Tâif'e kaçtı. Müslümanlar arasında kendisine yer olmadığını düşünüyordu — o, Peygamber'in ﷺ amcasının katiliydi.

Tâifliler Resûlullah'a ﷺ bir heyet gönderdiğinde (9. yıl), Vahşî'ye Peygamber'in ﷺ elçilere dokunmadığı söylendi. Bunun üzerine heyetle birlikte gitti ve Resûlullah'ın ﷺ huzurunda Müslüman oldu (9. bölüm).

"YÜZÜNÜ BENDEN GİZLEYEBİLİR MİSİN?"

Resûlullah ﷺ Vahşî'nin Müslümanlığını kabul etti. Onu cezalandırmadı, Hamza'nın kanını talep etmedi ve onu geri çevirmedi. Fakat şunu sordu: "Yüzünü benden gizleyebilir misin?" Âlimler bunun nefret değil, ***insanî bir tabiat*** olduğunu açıklar: Vahşî'nin yüzünü her gördüğünde amcasını hatırlıyordu. Vahşî bunu anladı ve Peygamber ﷺ vefat edene kadar onun gözü önüne çıkmadı.

ZÜMER SÛRESİ 39:53

۞ قُلْ يَٰعِبَادِيَ ٱلَّذِينَ أَسْرَفُوا۟ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا۟ مِن رَّحْمَةِ ٱللَّهِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يَغْفِرُ ٱلذُّنُوبَ جَمِيعًا ۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾

De ki: "Ey kendilerine kötülük edip aşırı giden kullarım! Allah'ın rahmetinden umudunuzu kesmeyin. Doğrusu Allah günahların hepsini bağışlar. Çünkü O, bağışlayandır, merhametlidir."

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/39:53

AYNI MIZRAK, BAŞKA BİR HEDEF

Resûlullah'ın ﷺ vefatından sonra yalancı Müseylime Yemâme'de peygamberlik iddia etti. Vahşî kendi kendine: "Müseylime'ye karşı mutlaka çıkacağım; belki onu öldürür de Hamza'nın karşılığını öderim" dedi. Yemâme Savaşı'nda (11. yılın sonu / 632) Vahşî aynı mızrağı Müseylime'ye fırlatıp onu vurdu; Ensâr'dan bir adam da kılıçla işini bitirdi.

Siyer kitapları Vahşî'nin şu anlamdaki sözünü nakleder: ***Bu mızrakla insanların en hayırlısını (Hamza'yı) öldürdüm; insanların en kötüsünü (Müseylime'yi) de onunla öldürdüğüme göre, Allah'ın bunu bir kefaret kılmasını umarım.***

SİYER NOTU: MÜSEYLİME'Yİ KİM ÖLDÜRDÜ?

Buhârî'nin hadisinde Vahşî'nin mızrağını attığı, sonra Ensâr'dan bir adamın Müseylime'nin başına kılıçla vurduğu geçer. İbn Hacer bu Ensârî'nin Abdullah b. Zeyd b. Âsım el-Mâzinî olduğunu söyler; başka görüşler de vardır.

Yani Müseylime'nin öldürülmesinde ikisi de pay sahibidir. Vahşî onu tek başına öldürdüğünü iddia etmedi; bu da yine onun dürüstlüğünü gösterir.

KAYNAK:
İbn Hacer, Fethu'l-Bârî, 4072 numaralı hadisin şerhi.

ALINACAK DERSLER

Vahşî'nin hikâyesi İslam tarihindeki en güzel tövbe hikâyelerinden biridir. Şehitlerin efendisi Hamza'nın katilinin bile tövbesi kabul edilebildiyse, hiç kimse Allah'ın rahmetinden ümit kesmemelidir. Gerçek tövbe yalnızca pişmanlık değil, bir zamanlar kötülük için kullanılan gücü iyilik için kullanmaktır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HAMZA'NIN UHUD'DAKİ KABRİ

Uhud şehitleri bizzat savaş alanında, Uhud Dağı'nın eteğinde defnedildi. Resûlullah ﷺ onların Medine'ye taşınmamasını, düştükleri yerde defnedilmesini emretti. Kefen ve güç sınırlı olduğu için iki üç kişi bir kabre konuldu ve Kur'an'ı daha çok bilen öne yerleştirildi (Sahîh-i Buhârî 1343).

Siyer kitapları Hamza'nın, yine Uhud'da şehit düşen kız kardeşi Ümeyme bint Abdülmuttalib'in oğlu, yeğeni ***Abdullah b. Cahş*** رضى الله عنه ile aynı kabre defnedildiğini söyler.

KONU	AYRINTI
Yerin adı	Uhud Şehitliği (Makberetü Şühedâi Uhud)
Konum	Medine'nin kuzeyi, Mescid-i Nebevî'ye yaklaşık 5 km, Uhud Dağı'nın eteği
Yanında	Okçular Tepesi (Cebelü'r-Rumât), Abdullah b. Cübeyr ve okçuların bulunduğu yer
Şehit sayısı	Siyer kitaplarına göre yaklaşık 70
Hamza'nın kabri	Siyer rivayetlerine göre Abdullah b. Cahş ile birlikte
Bugün	Duvarla çevrili bir alan; ziyaretçiler duvarın dışından selam verir

ŞEHİT KABİRLERİNİ ZİYARET ÂDÂBI

Kabir ziyareti, âhireti hatırlamak ve ölülere dua etmek için müstehaptır. Resûlullah ﷺ kabir ziyaretinde okunacak duayı öğretmiştir: ***"Ey bu diyarın mümin ve Müslüman sakinleri, size selam olsun. İnşallah biz de size katılacağız. Allah'tan bize ve size âfiyet dilerim."*** (Sahîh-i Müslim 975).

Sünnete uygun ziyaret selam vermek, dua etmek ve ibret almaktır. Şehitlerden ihtiyaç istenmez, çünkü dua yalnızca Allah'adır. Biz onlar için dua ederiz; onlara dua etmeyiz.

ALINACAK DERSLER

Hamza'nın Uhud eteğindeki sade kabri, bir insanın şerefinin kabrinin üzerine yapılanla ölçülmediğini hatırlatır. Şehitlerin efendisi yetmeyen bir bezle kefenlendi ve kabrini yeğeniyle paylaştı. Yine de adı bugün milyonlarca Müslüman tarafından saygıyla anılıyor.

HAMZA'NIN ŞAHSİYETİ

Sahih hikâyelerden ve siyer rivayetlerinden Hamza'nın رضى الله عنه başlıca niteliklerini derleyebiliriz:

NİTELİK	HAYATINDAKİ DELİLİ	KAYNAK
Cesaret	Bedir'de teke tek vuruşmaya çıktı; Uhud'da Sibâ'ın meydan okumasına karşılık verdi	Sahîh-i Buhârî 3969, 4072
Hakkın savunucusu	Resûlullah'ı ﷺ Ebû Cehil'e karşı savundu	İbn İshâk'ın rivayeti
Disiplin	Mecdî b. Amr'ın arabuluculuğunu kabul edip savaşmadan döndü	İbn Sa'd
Ön safta	Savaş meydanında tanınmak için devekuşu tüyü takardı	İbn İshâk'ın rivayeti
Aile sevgisi	Kızı Resûlullah'a ﷺ "Amcacığım" diye seslendi; Zeyd ile kardeş yapıldı	Sahîh-i Buhârî 4251
Ahde vefa	Uhud'da geri çekilmeden şehit düştü	Ahzâb 33:23

AHDİNE SADIK BİR ADAM

Allah, kendisine verdikleri ahdi son damla kanlarına kadar yerine getiren müminleri över:

AHZÂB SÛRESİ 33:23

مِّنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ رِجَالٞ صَدَقُواْ مَا عَٰهَدُواْ ٱللَّهَ عَلَيۡهِۖ فَمِنۡهُم مَّن قَضَىٰ نَحۡبَهُۥ وَمِنۡهُم مَّن يَنتَظِرُۖ وَمَا بَدَّلُواْ تَبۡدِيلٗا ٢٣

İnananlardan, Allah'a verdiği ahdi yerine getiren adamlar vardır. Kimi, bu uğurda canını vermiş, kimi de beklemektedir. Ahdlerini hiç değiştirmemişlerdir.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/33:23

Enes b. Mâlik رضى الله عنه, sahâbîlerin bu âyetin, Uhud'da seksen küsur yarayla düşen amcası ***Enes b. Nadr*** hakkında ***"ve onun benzerleri"*** hakkında indiği kanaatinde olduklarını rivayet eder (Sahîh-i Buhârî 2805). Hamza bu benzerlerin en önündedir: Uhud'da "canını vermiş"tir.

KABİLE GURURUNDAN İMAN İZZETİNE

İslam'dan önce Hamza'nın şerefi soyundan ve gücünden geliyordu. İslam'dan sonra şerefi imanından ve fedakârlığından geldi. Sarhoşken "siz babamın kölelerinden başka nesiniz" diyen adam, sonunda şehitler arasında Allah'ın en şerefli kulu olarak düştü. İslam'ın getirdiği değişim budur: kabile gururunun yerini takva alır.

ALINACAK DERSLER

İslam kahramanı yalnızca bileğinin gücüyle değil, sözüne vefasıyla tanınır. Hamza Mekke'de Müslüman olduğunda Resûlullah'ı ﷺ savunacağına söz verdi ve bu sözünü Uhud'da son damla kanına kadar yerine getirdi.

HAMZA HİKÂYELERİNİN KAYNAKLARI

Aşağıdaki tablo, Hamza'nın hayatındaki başlıca olayları her rivayetin kaynağı ve derecesiyle birlikte listeler. Siyer kitaplarındaki hikâyeler genel tarih olarak kabul edilir, fakat sahih hadis seviyesinde değildir.

OLAY	KAYNAK	DERECE
Resûlullah'ın ﷺ süt kardeşi	Sahîh-i Buhârî 5100, 4251	Sahih
Müslüman oluşu (Ebû Cehil hikâyesi)	İbn İshâk; Hâkim	Meşhur; senedi zayıf
İlk sancak (Sîfü'l-Bahr)	İbn Sa'd; Vâkıdî; İbn İshâk	Siyer kitapları
Bedir'de teke tek vuruşma; 22:19 âyeti	Sahîh-i Buhârî 3969; Sünen-i Ebû Dâvûd 2665	Sahih
Ali'nin develerinin hikâyesi	Sahîh-i Buhârî 3091	Sahih
Vahşî tarafından şehit edilişi	Sahîh-i Buhârî 4072	Sahih
Naşına müsle yapılması	Sahîh-i Buhârî 4043; Câmiu't-Tirmizî 1016, 3129	Sahih / Hasen
Hind'in ciğer çiğnemesi	İbn İshâk; Müsned-i Ahmed 4414	Zayıf
Ona ağlayan yok	Sünen-i İbn Mâce 1591	Hasen sahih
16:126 âyeti	Câmiu't-Tirmizî 3129	Hasen
Şehitlerin efendisi	Hâkim; Taberânî; es-Sahîha 374	Hasen
Vahşî'nin Müslüman oluşu; Müseylime	Sahîh-i Buhârî 4072	Sahih

ALINACAK DERSLER

Hamza'nın önemli hikâyelerinin çoğu Sahîh-i Buhârî'de yer alır. Bu da onun — cesur, vefalı ve şehit — tablosunun yalnızca nesilden nesle aktarılan hikâyelere değil, sağlam bir zemine dayandığına güven verir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HAMZA'NIN HİKÂYESİNDEKİ ŞAHSİYETLER

Bu e-kitapta adı geçen başlıca kişiler ve Hamza ile رضى الله عنه ilişkileri şunlardır.

Kişi	İlişkisi ve Rolü	Bölüm
Abdülmuttalib b. Hâşim	Hamza'nın babası ve Peygamber'in ﷺ dedesi	1
Hâle bint Vüheyb	Hamza'nın annesi; Âmine bint Vehb'in amcasının kızı	1
Süveybe	Hamza'nın ve Resûlullah'ın ﷺ sütannesi	1
Ebû Cehil b. Hişâm	Hamza'nın yayıyla vurduğu kişi; Sîfü'l-Bahr'da Kureyş'in lideri	3, 5
Zeyd b. Hârise	Medine'deki kardeşlikle Hamza'nın kardeşi	4, 7
Mecdî b. Amr el-Cühenî	Sîfü'l-Bahr'da arabulucu	5
Ali b. Ebî Tâlib	Amcasının oğlu; Bedir'deki vuruşmada ortağı; iki devenin sahibi	6, 7
Ubeyde b. Hâris	Vuruşmadaki ortağı; Bedir'de yaralarından şehit oldu	6
Rebîa'nın oğulları Şeybe ve Utbe	Bedir'deki vuruşmada hasımlar	6
Vahşî b. Harb	Hamza'nın katili; sonra Müslüman olup Müseylime'yi vurdu	9, 13
Cübeyr b. Mut'im	Vahşî'nin efendisi; ona hürriyet vaat etti	9
Hind bint Utbe	Uhud'da düşman; Mekke'nin fethinden sonra Müslüman oldu	10
Safiyye bint Abdülmuttalib	Hamza'nın kız kardeşi; kefenleri getirdi	11
Abdullah b. Cahş	Yeğeni; Hamza ile birlikte defnedildi	14
Yalancı Müseylime	Sahte peygamber; Yemâme Savaşı'nda öldürüldü	13

HAMZA'NIN HİKÂYESİNDEKİ MEKÂNLAR

Hamza'nın hayatı Arap Yarımadası'nın birçok önemli yerinden geçti:

YER	OLAY	BÖLÜM
Mekke (Kâbe ve Safâ)	Doğumu, Müslüman oluşu ve Resûlullah'ı ﷺ savunması	1–4
Şi'b-i Ebî Tâlib	Hâşimoğullarının yaklaşık üç yıllık boykotu	4
Medine	Hicret ve Zeyd b. Hârise ile kardeşlik	4
Sîfü'l-Bahr (Îs)	Hamza'nın sancağı altındaki ilk seriyye	5
Bedir	Teke tek vuruşma ve ilk savaş	6
Uhud ve Ayneyn	Savaş ve Hamza'nın şehadeti	8–11
Uhud Şehitliği	Hamza'nın ve şehitlerin kabirleri	14
Tâif	Vahşî'nin kaçtığı yer; Resûlullah'a ﷺ heyeti	13
Humus (Şam)	Vahşî'nin hikâyesini tâbiîlere anlattığı yer	9
Yemâme	Müseylime'nin Vahşî'nin mızrağıyla öldürülmesi	13

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HAMZA'NIN HAYATININ ZAMAN ÇİZELGESİ

Aşağıdaki tarihler siyer kitaplarına dayanan tahminlerdir. Milâdî yıllar fikir vermek için yazılmıştır.

ZAMAN	OLAY
Yaklaşık 569	Hamza, Resûlullah'tan ﷺ yaklaşık iki yıl önce Mekke'de doğdu
Çocukluk	Resûlullah ﷺ ile birlikte Süveybe tarafından emzirildi
Yaklaşık 595	Hatice'yi istemeye giderken Resûlullah'a ﷺ eşlik etti (İbn İshâk'a göre)
Nübüvvetin 6. yılı (616)	Ebû Cehil olayından sonra Müslüman oldu
Nübüvvetin 7–10. yılları	Şi'b-i Ebî Tâlib boykotu sırasında Hâşimoğullarıyla birlikte
Hicrî 1 (622)	Medine'ye hicret etti; Zeyd b. Hârise ile kardeş yapıldı
Ramazan 1 (623)	İlk sancakla Sîfü'l-Bahr seriyyesine komuta etti
17 Ramazan 2 (624)	Bedir Savaşı; teke tek vuruşma; 22:19 âyeti
Hicrî 2	İçki haram kılınmadan önce Ali'nin iki devesinin hikâyesi
Şevval 3 (625)	Uhud'da Vahşî tarafından şehit edildi; Uhud eteğine defnedildi
Hicrî 8 (630)	Mekke'nin fethi; Hind bint Utbe Müslüman oldu
Hicrî 9 (630–631)	Vahşî Tâif heyetiyle gelip Müslüman oldu
Hicrî 11 (632)	Resûlullah ﷺ Uhud'dan sekiz yıl sonra şehitler için namaz kıldı; ardından vefat etti
Hicrî 11 sonu (632)	Yemâme Savaşı; Müseylime Vahşî'nin mızrağıyla öldürüldü

ALINACAK DERSLER

Hamza Müslüman olarak yalnızca yaklaşık dokuz yıl yaşadı. Yine de bu kısa sürede adı şehitlerin efendisi olarak tarihe kazındı. Bir ömrün değeri uzunluğuyla değil, neyle doldurulduğuyla ölçülür.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HAMZA HAKKINDA SIK SORULAN SORULAR

Bu bölüm, Hamza b. Abdülmuttalib رضى الله عنه hakkında sık sorulan soruları cevaplar. Cevaplar kısadır; ayrıntılar önceki bölümlerdedir.

1. HAMZA RESÛLULLAH'TAN ﷺ BÜYÜK MÜYDÜ?

Evet. Meşhur görüşe göre Hamza yaklaşık iki yaş büyüktü; dört yaş diyenler de vardır. Peygamber'in ﷺ amcasıydı, fakat neredeyse yaşıttılar.

2. HAMZA İLE RESÛLULLAH ﷺ ARASINDAKİ SÜT KARDEŞLİĞİ NEDİR?

İkisini de Süveybe emzirmiştir. Bu yüzden Resûlullah ﷺ Hamza'nın kızı için "süt kardeşimin kızı" demiş ve onunla evlenmemiştir (Sahîh-i Buhârî 5100).

3. HAMZA'NIN LAKAPLARI NELERDİR?

Esedullah (Allah'ın Arslanı), Seyyidü'ş-Şühedâ (Şehitlerin Efendisi); künyesi ise Ebû Umâre'dir.

4. HAMZA'NIN EBÛ CEHİL'E YAYIYLA VURMASI HİKÂYESİ SAHİH MİDİR?

Siyer kitaplarında (İbn İshâk) meşhur bir hikâyedir, fakat senedi tam bitişik değildir. Sahih hadis olarak değil, genel tarih olarak kabul edilir (3. bölüm).

5. HAMZA HİÇ İÇKİ İÇTİ Mİ?

Evet, içki haram kılınmadan önce; Ali'nin develeri hikâyesinde olduğu gibi (Sahîh-i Buhârî 3091). Henüz haram kılınmamış bir şeyde günah yoktur; tıpkı Uhud sabahı içki içip sonra şehit düşen sahâbîler gibi (Sahîh-i Buhârî 4618).

6. HAMZA'YI KİM ÖLDÜRDÜ?

Cübeyr b. Mut'im'in kölesi Vahşî b. Harb, saklandığı yerden fırlattığı bir mızrakla. Vahşî sonradan Müslüman oldu (Sahîh-i Buhârî 4072).

7. HİND'İN HAMZA'NIN CİĞERİNİ ÇİĞNEDİĞİ DOĞRU MU?

Ciğer çiğneme rivayeti zayıftır. Sahih olan, Hamza'nınki dahil şehitlerin naşlarına müsle yapıldığıdır (10. bölüm).

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

8. RESÛLULLAH ﷺ HAMZA'NIN CENAZE NAMAZINI KILDI MI?

Rivayetler farklıdır. Câbir, Uhud şehitlerinin namazının kılınmadığını söyler (Sahîh-i Buhârî 1343); İbn Abbâs ise Peygamber'in ﷺ onların namazını Hamza ile birlikte kıldığını söyler (Sünen-i İbn Mâce 1513).

Âlimler bunları uzlaştırmada ihtilaf etmiştir (11. bölüm).

9. RESÛLULLAH ﷺ VAHŞÎ'DEN NEDEN YÜZÜNÜ GİZLEMESİNİ İSTEDİ?

Çünkü onu görmek ona amcasını hatırlatıyordu. Bu, Vahşî'nin Müslümanlığının reddi değil, insanî bir tabiattı.

10. "ŞEHİTLERİN EFENDİSİ HAMZA'DIR" HADİSİ SAHİH MİDİR?

Elbânî onu Silsiletü'l-Ehâdîsi's-Sahîha'da (No. 374) hasen saymıştır; Hâkim ve Taberânî rivayet etmiştir.

11. HAMZA'NIN KABRİ NEREDEDİR?

Medine'nin kuzeyinde, Okçular Tepesi'nin yakınında, Uhud Dağı'nın eteğindeki Uhud Şehitliği'ndedir. Siyer rivayetlerine göre Abdullah b. Cahş ile birlikte defnedilmiştir.

12. HAMZA'NIN HAYATINDAN ALINACAK EN BÜYÜK DERS NEDİR?

İman, kişinin gücünü hakkın gücüne dönüştürür ve Allah'a verilen ahde vefa, kahramanlığın gerçek ölçüsüdür.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DERSLER VE SONUÇ

Hamza b. Abdülmuttalib'in رضى الله عنه hikâyesi Mekke'de güçlü bir avcıyla başladı ve Uhud'da, yetmeyen bir bezle kefenlenmiş bir şehitle sona erdi. Bu iki nokta arasında tarihi değiştiren dokuz yıllık bir İslam hayatı vardı.

DERS	HAMZA'NIN HİKÂYESİNDEN
İman gücü dönüştürür	Hamza'nın İslam'dan önceki gücü hakkı savunmaya yöneldi
Disiplinli cesaret	Bedir'de ve Uhud'da cesur, Sîfü'l-Bahr'da barışı kabul eden
Tarihî dürüstlük	Ali'nin develeri hikâyesi ve Hind hikâyesinin durumu dürüstçe açıklandı
Hüzün ve sabır	Resûlullah ﷺ ağladı, yine de sabrı ve affı seçti
Tövbe kapısı açıktır	Vahşî'nin ve Hind'in Müslümanlığı kabul edildi
Ahde vefa	Hamza Uhud'da "canını vermiştir" (33:23)

HAYATIMIZDA HAMZA

Hepimiz Bedir'in ya da Uhud'un meydanında durmayacağız. Yine de her birimiz hayatta bir "Ebû Cehil" ile karşılaşırız — kalkıp "Ben onun dinindeyim" diyecek birini bekleyen bir zulüm, iftira ya da bâtıl. Hamza bize hakkı savunmanın cesaret istediğini, cesaretin de iman ve disiplinle birleşince şereflendiğini öğretir.

Hikâyesi bize insanları sonsuza dek mahkûm etmemeyi de öğretir. Hamza'nın katili ve ona en çok nefret duyan kadın, sonunda ikisi de Resûlullah'ın ﷺ sahâbîleri oldu. Allah'ın rahmet kapısı insanların nefretinden daha geniştir.

İnşallah İslam Kahramanları serisi sonraki şahsiyetlerle devam edecektir. Allah, şehitlerin efendisi Hamza b. Abdülmuttalib'den razı olsun ve bizi de onlarla birlikte Cennet'inde buluştursun.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KAYNAKÇA

KUR'AN VE TEFSİR

Kur'ân-ı Kerîm, Osmanlı hattı ve Diyanet İşleri Başkanlığı meali. quran.com

İbn Kesîr, Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm (Hac 22:19; Âl-i İmrân 3:140, 169–170; Nahl 16:126–127; Ahzâb 33:23; Zümer 39:53).

HADİS

Sahîh-i Buhârî 1343, 2699, 2805, 3091, 3493, 3684, 3825, 3969, 4003, 4042, 4043, 4072, 4251, 4618, 5100. sunnah.com/bukhari

Sahîh-i Müslim 121, 975. sunnah.com/muslim

Sünen-i Ebû Dâvûd 2520, 2665, 3136. sunnah.com/abudawud

Câmiu't-Tirmizî 1016, 3129. sunnah.com/tirmidhi

Sünen-i İbn Mâce 1513, 1591. sunnah.com/ibnmajah

Müsned-i Ahmed 1418, 4414.

Hâkim, el-Müstedrek ale's-Sahîhayn; Elbânî, Silsiletü'l-Ehâdîsi's-Sahîha, No. 374.

SİYER VE BİYOGRAFİ KİTAPLARI

İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye (İbn İshâk'tan rivayetle).

İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ (Hamza'nın biyografisi ve seriyyeler bölümleri).

İbn Hacer el-Askalânî, el-İsâbe fî Temyîzi's-Sahâbe; Fethu'l-Bârî Şerhu Sahîhi'l-Buhârî.

İbn Abdilberr, el-İstîâb fî Ma'rifeti'l-Ashâb.

Safiyyurrahman el-Mübârekfûrî, er-Rahîku'l-Mahtûm.

TDV İslâm Ansiklopedisi, "Hamza b. Abdülmuttalib". islamansiklopedisi.org.tr/hamza-b-abdulmuttalib

Vikipedi, "Hamza bin Abdülmuttalib". tr.wikipedia.org/wiki/Hamza_bin_Abdülmuttalib

QURANSCİENCE.MY'DEKİ İLGİLİ SERİLER

Siyer-i Nebî, Seri 9 (Bedir Savaşı) ve Seri 10 (Uhud Savaşı). quranscience.my/#sirah

DESTEK VE BAĞIŞ

Bu e-kitap Müslümanlar için **tamamen ücretsiz** yayımlanmıştır ve **kesinlikle satılamaz**. Araştırma masraflarına, quranscience.my sitesinin barındırma giderlerine ve yeni e-kitapların yayımına destek olmak için yapılacak bağışlar memnuniyetle karşılanır — ancak **zorunlu değildir**. Allah her bağışı sadaka-i câriye olarak kabul etsin.

BAKARA SÛRESİ 2:261

مَّثَلُ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنۢبَتَتۡ سَبۡعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنۢبُلَةٖ مِّاْئَةُ حَبَّةٖۗ وَٱللَّهُ يُضَٰعِفُ لِمَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ٢٦١

Mallarını Allah yolunda sarfedenlerin durumu, her başağında yüz tane olmak üzere yedi başak veren tanenin durumu gibidir. Allah dilediğine kat kat verir. Allah'ın lütfü geniştir, O her şeyi bilendir.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/2:261

SEBE SÛRESİ 34:39

قُلۡ إِنَّ رَبِّي يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُ لَهُۥۚ وَمَآ أَنفَقۡتُم مِّن شَيۡءٖ فَهُوَ يُخۡلِفُهُۥۖ وَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ ٣٩

De ki: "Doğrusu Rabbim, kullarından dilediğinin rızkını hem genişletir ve hem de ona daraltıp bir ölçüye göre verir; sarfettiğiniz herhangi bir şeyin yerine O daha iyisini koyar, çünkü O rızık verenlerin en hayırlısıdır."

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/34:39

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 2588

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، وَابْنُ، حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - وَهُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلاَّ عِزًّا وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلاَّ رَفَعَهُ اللَّهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه, Resûlullah'tan ﷺ rivayet edildiğine göre şöyle buyurdu: "Sadaka maldan bir şey eksiltmez. Allah affeden kulun ancak izzetini artırır. Allah için alçakgönüllü olanı da Allah mutlaka yükseltir."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Birr ve's-Sıla ve'l-Âdâb, affetmeye ve tevazua teşvik bâbı, Hadis No. 2588.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:2588

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 1631

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، - يَعْنِي ابْنَ سَعِيد - وَابْنُ حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - هُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « إِذَا مَاتَ الإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثَةٍ إِلاَّ مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: "İnsan ölünce ameli kesilir; ancak üç şey müstesnadır: sadaka-i câriye, faydalanılan ilim ya da kendisine dua eden salih evlat."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Vasiyye, insana ölümünden sonra ulaşan sevap bâbı, Hadis No. 1631.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:1631

CEZÂKUMULLÂHU HAYRAN KESÎRÂ

Bağış yapmak için yukarıdaki QR kodunu (DuitNow) okutun.

Uluslararası bağışçılar: yukarıdaki PayPal QR kodunu okutun ya da şu adresi ziyaret edin: paypal.me/quranscience

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir